

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy a soudce zpravodaje Davida Uhlíře, soudkyně Kateřiny Šimáčkové a soudce Tomáše Lichovníka o ústavních stížnostech stěžovatelů 1. **Mgr. Marka Čecha** a 2. volební strany **PRO Sport a Zdraví**, zastoupených Mgr. Davidem Zahumenským, advokátem se sídlem v Brně, Burešova 6, proti usnesení Krajského soudu v Brně č. j. 66 A 8/2014-104 ze dne 7. listopadu 2014, za účasti **Krajského soudu v Brně** jako účastníka řízení a vedlejších účastníků řízení a) Městského úřadu Kuřim, zastoupeného JUDr. Petrem Fialou, advokátem se sídlem v Brně, Helfertova 2040/13, b) volební strany **KUŘIMSKÁ OBČANSKÁ LIGA**, zastoupené JUDr. Petrem Novákem, advokátem se sídlem v Brně, Kounicova 11, takto:

- I. Ústavní stížnost Mgr. Marka Čecha **se odmítá**.
- II. Ústavní stížnost volební strany PRO Sport a Zdraví **se zamítá**.

O d ů v o d n ě n í:

I.

Vymezení věci

1. Stěžovatel č. 1 se v řízení před Krajským soudem v Brně domáhal prohlášení neplatnosti voleb do Zastupitelstva města Kuřimi, které proběhly ve dnech 10. a 11. října 2014. Stěžovatelka č. 2 byla účastnicí řízení před krajským soudem podle § 90 odst. 2 soudního řádu správního. Krajský soud žalobu zamítl. Neztotožnil se se stěžovatelem v tom, že by nezákonnost voleb způsobilo nevyvěšení informace o odstoupení jednoho z kandidátů volební strany České strany sociálně demokratické. Sám stěžovatel v návrhu na zahájení řízení uvedl, že tato informace ve volební místnosti vyvěšena byla, čehož si všiml až při odchodu z místnosti. Bylo tak věcí stěžovatele, že si této informace všiml pozdě a nemohl tomu přizpůsobit svou volbu. Dále se soud nezabýval šířením letáku „Koho (ne)volit IV“, protože sám stěžovatel uvedl, že tím nedošlo k porušení § 30 č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí a o změně některých zákonů (dále též „zákon o volbách do zastupitelstev obcí“ či „volební zákon“). Nezákonnost soud neshledal ani v označení volební strany **KUŘIMSKÁ OBČANSKÁ LIGA**, které bylo zvoleno v souladu se zákonem. Závěrem se soud neztotožnil ani s tím, že by popis povolání jednotlivých kandidátů na kandidátních listinách a hlasovacích lístcích některých volebních stran byl „nadlimitní“, neodpovídající účelu tohoto údaje a v konečném důsledku matoucí pro voliče. Vzhledem k tomu, že volební zákon bližší požadavky na povolání nestanoví, je způsob vlastní prezentace především v rukou jednotlivých kandidátů, kteří mohou sami volit, zda se spokojí s uvedením jednoho povolání, nebo uvedou povolání (funkcí) více a blíže

je popíší. Poskytnutím více informací voličům však nedochází k jejich manipulaci, neboť je především na voličích, aby se rozhodli, zda tyto informace zohlední a jak.

2. Proti rozhodnutí krajského soudu oba stěžovatelé brojili ústavními stížnostmi, neboť se domnívali, že jim došlo k porušení jejich práva na spravedlivý proces, rovnosti účastníků řízení, práva na vyjádření se k věci zaručených čl. 36 odst. 1, čl. 37 odst. 3 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále též „Listina“). Dále v řízení mělo dojít též k porušení čl. 21 a 22 Listiny a čl. 5 Ústavy České republiky.

3. Stěžovatel č. 1 namítl, že se krajský soud s jeho argumentací vypořádal nadměru zjednodušujícím způsobem. Tvrdil, že část argumentace nelze pominout pouze na základě toho, že stěžovatel v návrhu uvedl, že podle jeho názoru se nemusí jednat o porušení volebního zákona. Dále stěžovatel považoval za protiústavní způsob, jakým krajský soud hodnotil uvádění informací o povolání kandidátů na hlasovacích lístcích. Soud vyšel ze stanoviska Ministerstva vnitra, přestože toto stanovisko není právním předpisem a není pro soud závazné. Voliči se podle informací na volebních lístcích skutečně rozhodují, není tedy přípustné jakékoliv „reklamní přehánění“. Volební lístek má voliči poskytnout pravdivou informaci o kandidátovi, nejde o prostor pro propagaci kandidátů. Ústavní soud již dříve odmítl „obchodně-tržní“ vedení volební kampaně a klamavá reklama by měla být v demokratických procesech nepřipustná. Povolání kandidáta má podobnou vypovídací schopnost jako akademický titul a volný výběr akademického titulu by kandidátovi umožněn jistě nebyl. Je tedy nezbytné, aby soudy stanovily hranici toho, co je možné v rámci povolání na volebním lístku uvádět. O tom svědčí mimo jiné i společenské diskuse, které k tomuto tématu probíhají v médiích (např. o povolání „šéf legendárního JZD AK Slušovice“ a dalších). Ústavně konformní je tedy pouze zužující výklad pojmu povolání. V opačném případě jsou poškozenými poctiví kandidáti, kteří účel volebního lístku respektují.

4. Stěžovatelka č. 2 namítl, že jí krajský soud zaslal návrh na prohlášení neplatnosti voleb k vyjádření, avšak na vyjádření stěžovatelky nevyčkal a rozhodl v před koncem stanovené lhůty. Nadto soud stanovil nepřiměřeně krátkou lhůtu dvou dnů pro vyjádření, přestože Městskému úřadu Kuřim stanovil lhůtu v délce sedmi dnů. Tím omezil možnost stěžovatelky č. 2 účinně uplatnit argumenty způsobilé ovlivnit rozhodování soudu. Soud sice zaslal podklady pro rozhodnutí k vyjádření, fakticky ale stěžovatelce vyjádření neumožnil. Nestejným stanovením lhůty pro vyjádření také porušil zásadu rovnosti zbraní, neboť zvýhodnil Městský úřad Kuřim.

II.

Průběh řízení před Ústavním soudem

5. Krajský soud ve svém vyjádření uvedl, že zrušení výsledků voleb se domáhal pouze stěžovatel č. 1, nikoliv stěžovatelka č. 2. Stěžovatel č. 1 přitom ve svém návrhu neoznačil všechny účastníky řízení, ale pouze Městský úřad Kuřim. Soud mu proto s ohledem na krátkou zákonnou lhůtu pro rozhodnutí zaslal návrh na zahájení řízení a požádal jej o zaslání volební dokumentace. Právě proto, že soud identitu tohoto účastníka znal a žádal od něj zaslání podkladů pro rozhodnutí, stanovil lhůtu v délce sedmi dnů. Zároveň jej soud vyzval, aby mu sdělil adresy zbylých účastníků řízení. Ty se soudu dostaly dne 27. 10. 2014 a výzva k vyjádření byla zbylým účastníkům řízení zaslána ve dnech 29. a 30. 10. 2014. Je pravda, že pro vyjádření byla stanovena krátká lhůta 2 dnů, k tomu však došlo s ohledem na zákonnou lhůtu pro rozhodnutí

a skutečnost, že nikdo z těchto účastníků sám volby nenapadl. Zmocněnec stěžovatelky č. 2 si zásilku s výzvou vyzvedl až dne 7. 11. 2014, tedy po osmi dnech od jejího uložení na poště. V tento den však soud již musel rozhodnout, neboť lhůta pro rozhodnutí končila dne 10. 11. 2014 a do té doby bylo třeba provést veškeré úkony, a to včetně sepsání odůvodnění rozhodnutí a jeho kontroly. Ani dne 10. 11. 2014 neměli soudci krajského soudu k dispozici průkaz doručení výzvy stěžovatelce č. 2. Krajský soud tedy ve vztahu k tomuto stěžovateli postupoval řádně.

6. Stěžovatelé k vyjádření krajského soudu uvedli, že nelze akceptovat, aby soud rozhodl tři dny před koncem zákonné lhůty jen proto, že text odůvodnění bylo třeba ještě sepsat, zkontrolovat a vyvěsit na úřední desku. Z pohledu práva na spravedlivý proces je ústavně konformní postup, při němž soudce zpravodaj rozhodnutí předem připraví a jeho konečné znění senát přijme v poslední den zákonné lhůty. Soud měl také dostatek prostředků, aby zjistil adresy účastníků řízení dříve než po sedmi dnech od podání návrhu. Dále soud nesdělil žádný důvod, proč nebylo možné výzvu zaslat stěžovateli již 27. 10. 2014.

7. Městský úřad Kuřim ve svém vyjádření uvedl, že ústavní stížnost za stěžovatelku č. 2 nepodala osoba k tomu oprávněná. Oprávnění jednat za volební stranu náleží jejímu volebnímu zmocněnci, kterým stěžovatel č. 2 učinil Ing. Oldřicha Štarhu. Jménem stěžovatelky č. 2 však advokáta pověřil jednak Ing. František Merta, jednak politické hnutí Hnutí PRO Sport a Zdraví zastoupené svým předsedou Mgr. Zdeňkem Kubcem. Ing. František Merta však jako kandidát volební strany nemohl být jejím zmocněncem. Žádné z pověření či plných mocí pro advokáta stěžovatelky č. 2 tedy nepodepsala oprávněná osoba.

8. K věci samotné městský úřad uvedl, že pro rozhodování soudu byla v projednávané věci stanovena krátká zákonná lhůta 20 dnů pro rozhodnutí. Tomuto požadavku je pak třeba přizpůsobit i průběh řízení před soudem. S ohledem na takto krátkou lhůtu pro rozhodnutí není lhůta dvou dnů na vyjádření dalších účastníků řízení nepřiměřeně krátká. Samotný návrh na zahájení řízení neobsahoval adresy všech účastníků, soud je tedy musel nejprve zjistit, což udělal bez zbytečných prodlev. Sama stěžovatelka si výzvu soudu vyzvedla až po osmi dnech, což mohlo být i účelové, neboť lze předpokládat její vědomí o podání návrhu ke krajskému soudu. I kdyby si soud vyžádal adresy účastníků telefonicky, došlo by k urychlení řízení o přibližně tři dny. S ohledem na zdržení způsobené pozdním vyzvednutím výzvy soudu ze strany stěžovatelky č. 2 to pro věc nemá význam. Za takového stavu mohl soud legitimně předpokládat, že stěžovatelka č. 2 nehodlá využít svého práva vyjádřit se k věci. Nadto stěžovatelka č. 2 sama návrh na určení neplatnosti voleb nepodala, chtěla pouze podpořit návrh stěžovatele č. 1. Zkrácení na právech stěžovatelky spojených s přezkumem volebních výsledků tedy nedošlo.

9. Dále městský úřad uvedl, že z návrhu na zahájení řízení před krajským soudem nelze dovodit, že stěžovatel č. 1 uplatnil šíření tiskoviny „Koho (ne)volit IV“ jako důvod pro neplatnost voleb. Sám totiž uvedl, že nedošlo k porušení volebního zákona. Za takového stavu byl krajský soud vázán žalobním návrhem a nemohl za stěžovatele (v neprospěch odpůrce) domýšlet důvody návrhu. Soudní interpretaci pojmu povolání na volebních lístcích městský úřad považoval za dostatečnou. Mělo by být na vůli každého kandidáta, aby své povolání představil podle svých potřeb. Tento údaj slouží k odlišení kandidátů navzájem, skutečnost, že se z něj volič dozví

skutečnosti navíc, lze vnímat i kladně. Z pohledu městského úřadu je zásadní, aby údaj o povolání nebyl zjevně nepravdivý, což je jediné hledisko, kterým se v zájmu zachování zákonnosti voleb může řídit. Orgán registrující kandidátní listiny nemá důvod ověřovat, odkud pramení zdroj obživy jednotlivých kandidátů. Z uvedených důvodů městský úřad navrhl, aby Ústavní soud ústavní stížnosti odmítl, případně zamítl.

10. KUŘIMSKÁ OBČANSKÁ LIGA k ústavním stížnostem uvedla obdobné argumenty jako městský úřad. Stěžovatelka č. 2 sama svou neaktivitou způsobila, že jí výzva k vyjádření byla doručena těsně před rozhodnutím soudu. Pokud se cítila poškozena výsledkem voleb, mohla sama podat návrh ke krajskému soudu, což neučinila. K tiskovině „Koho nevolit“ sám stěžovatel č. 1 uvedl, že jejím šířením nedošlo k porušení volebního zákona, krajský soud se tedy touto otázkou správně nezabýval. Povolání na volebním lístku je údaj sloužící k prezentaci jednotlivých kandidátů a k jejich vzájemnému odlišení. Výklad stěžovatele nemá oporu v zákoně a lze vůbec pochybovat o tom, že povinné uvádění tohoto údaje je v současné době stále nezbytné. Kandidát by nicméně měl volit údaj, který není zjevně nepravdivý a který je pro jeho vnímání ve společnosti z jeho pohledu rozhodující. KUŘIMSKÁ OBČANSKÁ LIGA navrhla, aby Ústavní soud ústavní stížnosti odmítl, případně zamítl.

11. Stěžovatelka č. 2 v replice uvedla důvody, pro které byl její advokát řádně zmocněn pro řízení před Ústavním soudem. Zároveň doplnila plnou moc udělenou advokátu ze strany volebního zmocněnce stěžovatelky.

12. Zbylí účastníci řízení před krajským soudem se ve stanovené lhůtě přes výzvu a poučení ze strany Ústavního soudu k věci nevyjádřili, Ústavní soud tak vyšel z toho, že se svého postavení vedlejších účastníků řízení o ústavní stížnosti vzdali (§ 28 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

III.

Formální předpoklady projednání návrhu

13. Ústavní soud posoudil splnění podmínek řízení a shledal, že ústavní stížnosti byly podány včas, advokátem zastoupenými a oprávněnými stěžovateli, kteří byli účastníky řízení před krajským soudem. Při posuzování přípustnosti Ústavní soud zjistil, že stěžovatelé proti napadenému rozhodnutí již nemají k dispozici žádný procesní prostředek k ochraně práva (ve věcech volebních není kasační stížnost přípustná podle § 104 odst. 1 soudního řádu správního).

14. Městský úřad Kuřim v průběhu řízení zpochybnil oprávnění advokáta Mgr. Davida Zahumenského podat za stěžovatelku č. 2 ústavní stížnost. Tato stěžovatelka se vůči názoru městského úřadu podrobně ohradila, zároveň však předložila plnou moc udělenou uvedenému advokátu volebním zmocněncem stěžovatelky Ing. Oldřichem Štarhou. Za tohoto stavu tak nebylo pochyb o tom, že stěžovatelka č. 2 je v řízení před Ústavním soudem řádně zastoupena.

15. Vzhledem k tomu, že k objasnění věci plně postačovala písemná vyjádření účastníka řízení a vedlejšího účastníka řízení, rozhodl Ústavní soud ve věci podle § 44 zákona o Ústavním soudu bez nařízení ústního jednání.

IV.

Vlastní posouzení

16. Poté, co se Ústavní soud seznámil s argumentací účastníků řízení, vedlejších účastníků a s obsahem soudního spisu krajského soudu, dospěl k závěru, že ústavní stížnost stěžovatele č. 1 je zjevně neopodstatněná a ústavní stížnost stěžovatelky č. 2 není důvodná.

Ústavní stížnost stěžovatele č. 1

17. Stěžovatel se ústavní stížností výslovně domáhal toho, aby Ústavní soud svým rozhodnutím vymezil, co je možné uvádět jako údaj o povolání kandidáta na hlasovacím lístku, neboť široké pojetí tohoto údaje ovlivnilo výsledek voleb do Zastupitelstva města Kuřim natolik, že je třeba je prohlásit za neplatné.

18. Přitom však platí, že Ústavní soud je soudním orgánem ochrany ústavnosti (čl. 83 Ústavy České republiky), není dalším stupněm v systému obecného soudnictví. Je záležitostí obecných soudů, aby zjišťovaly a hodnotily skutkový stav, prováděly výklad jiných než ústavních předpisů a aplikovaly jej při řešení konkrétních případů. Výklad a aplikaci předpisů podústavního práva lze hodnotit jako protiústavní, jestliže nepřipustně postihují některé ze základních práv a svobod, případně pomíjí možný výklad jiný, ústavně konformní, nebo jsou výrazem zjevného a neodůvodněného vybočení ze standardů výkladu, jenž je v soudní praxi respektován, resp. jenž odpovídá všeobecně akceptovanému (doktrinárnímu) chápání dotčených právních institutů (a představuje tím nepředvídatelnou interpretační libovůli), případně jsou v extrémním rozporu s požadavky věcně příslušného a rozumného vypořádání posuzovaného právního vztahu [srov. kupř. náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 85/06 ze dne 25. 9. 2007 (N 148/46 SbNU 471)]. Uvedené platí taktéž ve věcech volebních [s výjimkou zvláštních řízení podle čl. 87 odst. 1 písm. e) a f) Ústavy České republiky]. Volební soudnictví je v současné době svěřeno správním soudům, kterým především náleží posuzování, zda jsou dány důvody pro rozhodnutí o neplatnosti voleb či hlasování [§ 4 odst. 1 písm. a) soudního řádu správního].

19. Krajský soud se v otázce údajů o povolání na kandidátních listinách ztotožnil se závěry vyjádření Ministerstva vnitra č. j. MV-1056100-2/VS-2013 ze dne 29. 8. 2013 k údajím o povolání kandidáta na kandidátní listině (založeno č. I. 77 spisu krajského soudu). Není případná námitka stěžovatele, podle níž tím soud pochybil. Stěžovatel má pravdu v tom, že stanovisko ministerstva není právním předpisem a že není pro soud závazné. Krajský soud se však se stanoviskem ztotožnil, protože jeho argumentaci považoval za správnou, nikoliv snad proto, že by ji považoval za závaznou. Poukazoval-li stěžovatel na to, že se voliči skutečně podle údajů uvedených na hlasovacích lístcích řídí, nijak to nezpochybňuje závěry krajského soudu.

20. Krajský soud dospěl k závěru, že uvedení bližších podrobností o povolání jednotlivých kandidátů, zejména pak o tom, u jakého zaměstnavatele či pod jakou firmou kandidát své povolání vykonává, nijak nepřekračuje rámeček § 22 odst. 1 písm. d) a § 25 odst. 3 zákona o volbách do zastupitelstev obcí. Naopak to umožňuje bližší představení kandidátů voličům, kteří sami mohou hodnotit, zda takto sdělené údaje považují za významné. Na sporných kandidátních listinách většina kandidátů uvedla v údajích o povolání doplňující informaci o tom, kde, jak či pro koho své povolání vykonávají. Část kandidátů uvedla své bývalé povolání, protože šlo o doplněk k údajím

o tom, že jsou důchodci. Část kandidátů uvedla též informace o své spolkové činnosti („trenér A-týmu FC Kuřim“, „předseda Kuřimské ligy futsalu“, „předsedkyně Kuřimského dámského klubu“ aj.). Zbylá část kandidátů neuvedla nic bližšího. Správnost uvedených údajů stěžovatel nezpochybnil. Ústavní soud neshledal, že by krajský soud za takového stavu ústavně nepřijatelným způsobem vybočil z příslušného hodnocení projednávané věci, pokud dospěl k závěru, že uvedení těchto údajů nemohlo nezákonným způsobem ovlivnit výsledek voleb.

21. Stěžovateli nelze přisvědčit ani v tom, že by jistá míra přehánění neměla místo tam, kde „jde o demokracii“ (stěžovatel ostatně neuvedl, v čem toto přehánění v projednávané věci spočívá). Naopak, judikatura volebních soudů dovodila, že volič – běžný adresát politických sdělení – může tato sdělení kriticky analyzovat a hodnotit právě s ohledem na kontext a pravidla politické reklamy. Podobně jako u běžných reklamních sloganů totiž volič s určitou mírou nadsázky u tohoto typu politické komunikace počítá (usnesení NSS č. j. Vol 33/2013-45 ze dne 18. 2. 2013, publ. pod č. 2832/2013 Sb. NSS). Nejinak je tomu v případě sebehodnocení jednotlivých kandidátů, případně hodnocení politických soupeřů. Sám Ústavní soud opakovaně uvedl, že volební kampaň je soutěží o přízeň voličů [nálezný sp. zn. Pl. ÚS 73/04 ze dne 26. 1. 2005 (N 17/36 SbNU 185; 140/2005 Sb.)].

22. Důvodem pro zásah Ústavního soudu není ani skutečnost, že je o uvedené otázce vedena společenská diskuse. Přehánění a kreativní využití jednotlivých údajů na kandidátních listinách není nijak novým jevem – některé politické strany a hnutí dokonce dlouhodobě využívají vlastního názvu ke sdělení (části) svého politického programu. Tyto skutečnosti jsou však dostatečně známé a je především úkolem stěžovatelem zmíněné společenské diskuse a následně i voličů, aby na základě těchto skutečností kandidáty hodnotili a náležitě odměnili svou přízní (či jejím nedostatkem). Stěžovatel tak v projednávané věci Ústavnímu soudu nepředložil dostatek důvodů pro závěr, že krajský soud zásadně nesprávně hodnotil čistotu voleb do zastupitelstva města Kuřim. Sám Ústavní soud z vlastní činnosti tyto důvody neshledal. Poukazoval-li stěžovatel na obsah hlasovacích lístků pro volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu v roce 2013 ve Zlínském kraji, nemá to souvislost s projednávanou věcí.

23. Zjevně neopodstatněná je i ta námitka stěžovatele, podle níž mu krajský soud odepřel posouzení namítaného šíření letáku „Koho (ne)volit IV“. Stěžovatel ve svém návrhu na neplatnost voleb uplatnil řadu důvodů, pro které měl krajský soud volby prohlásit za neplatné. Kromě těchto důvodů však uvedl celou řadu skutečností a tvrzení, které měly soud uvést do politického života v Kuřimi. Bylo však především na stěžovateli, aby přesně vymezil, na základě jakých důvodů se domáhá rozhodnutí soudu. Proto měl jednoznačně uvést, že šíření letáku „Koho (ne)volit IV“ a jeho načasování považuje za důvod pro prohlášení neplatnosti voleb (ve smyslu závěrů usnesení NSS č. j. Vol 44/2013-72 ze dne 18. 2. 2013, publ. pod č. 2833/2013 Sb. NSS). To však stěžovatel neučinil; mezi důvody návrhu na neplatnost voleb výslovně uvedenými na str. 1 návrhu na neplatnost voleb tento důvod chybí. Ústavní soud tak nemá krajskému soudu z ústavního hlediska co vytknout, pokud ten uvedenou část návrhu stěžovatele posoudil jako pouhé dokreslení místních politických vztahů (tím spíše, že sám stěžovatel výslovně uvedl, že šířením letáku nedošlo k porušení volebního zákona).

Ústavní stížnost volební strany stěžovatelky č. 2

24. Ze soudního spisu krajského soudu Ústavní soud zjistil, že návrh stěžovatele č. 1 na neplatnost voleb byl krajskému soudu doručen dne 21. 10. 2014. Následujícího dne soud vyzval Městský úřad Kuřim (jediného účastníka řízení, jehož adresu z návrhu znal), aby bezodkladně sdělil adresy ostatních účastníků řízení. Městský úřad adresy sdělil dne 27. 10. 2014. Dne 29. 10. 2014 soud vyzval zbylé účastníky řízení, mezi nimi i stěžovatelku č. 2, aby se ve lhůtě dvou dnů k věci vyjádřili. Tato výzva byla stěžovatelce následujícího dne uložena na poště, kde si ji v pátek 7. 11. 2014 vyzvedl volební zmocněnec stěžovatelky. Stejného dne soud o věci rozhodl (protokol o hlasování je založen na č. 1. 103 spisu) a rozhodnutí v pondělí 10. 11. 2014 vyvěsil na úřední desce. Lhůta pro vyjádření stěžovatelky tedy počala běžet v sobotu 8. 11. a její konec připadl na pondělí 10. 11. 2014, kdy bylo vyjádření stěžovatelky soudu doručeno (č. 1. 118–121 spisu). Přes uvedené skutečnosti soud na vyjádření v jím stanovené lhůtě nevyčkal a o věci rozhodl ještě před koncem zákonné lhůty (který připadl na 10. 11. 2014, tedy ten samý den, kdy vyjádření stěžovatelky skutečně dorazilo).

25. Ústavní soud již dříve vyjádřil, že důležitým prvkem a hodnotou aktů veřejné (a zvláště soudní) moci je jejich důvěryhodnost, která spadá pod ústavně chráněný princip právního státu a funkční podmínku výkonu demokratické veřejné moci [srov. např. nálezy sp. zn. IV. ÚS 525/02 ze dne 11. 11. 2003 (N 131/31 SbNU 173), sp. zn. I. ÚS 654/03 ze dne 24. 2. 2004 (N 27/32 SbNU 255) a sp. zn. I. ÚS 544/06 ze dne 3. 12. 2007 (N 217/47 SbNU 855)]. Z toho pak Ústavní soud dovodil povinnost všech orgánů veřejné moci poskytnout tomuto principu právní ochranu [srov. např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 3476/11 ze dne 31. 1. 2012 (N 25/64 SbNU 269) nebo nálezy Ústavního soudu ze dne sp. zn. II. ÚS 2048/09 ze dne 2. 11. 2009 (N 232/55 SbNU 181)]. Z výše uvedeného principu mimo jiné vyplývá jasný imperativ, dle něhož musí orgány veřejné moci přihlížet k tomu, jaká očekávání svým postupem a činností vyvolaly [srov. nálezy sp. zn. I. ÚS 647/02 ze dne 27. 8. 2004 (N 120/34 SbNU 245)].

26. Zmíněné závěry neplatí jen pro samotnou rozhodovací činnost soudů, ale i pro postup, jímž je řízení ze strany příslušného soudu vedeno. Sám postup, jímž dojde k časovému omezení realizace určitých procesních práv, není pochopitelně překážkou, nýbrž důležitým a ústavně přípustným nástrojem pro dosažení včasného, efektivního a spravedlivého výsledku soudního řízení. Principy spravedlivého, a tedy srozumitelně, důvěryhodně a rozumně vedeného procesu však nepřipouští, aby soud po stanovení časového omezení pro uplatnění procesních práv účastníků řízení postupoval v řízení dále (resp. dokonce věcně rozhodl) bez ohledu na běh jím stanovených lhůt, a tím *de facto* zcela znemožnil uplatnění původně přiměřeně omezených práv [srov. nálezy sp. zn. III. ÚS 1570/13 ze dne 27. 3. 2014 (N 46/72 SbNU 521)].

27. Ústavní soud musí konstatovat, že k zásahu do zásad spravedlivého procesu v projednávaném případě došlo, neboť krajský soud fakticky nedal stěžovatelce č. 2 možnost vyjádřit se k návrhu na zahájení řízení, jehož byla stěžovatelka účastnicí, byť ji sám k vyjádření ve lhůtě dvou dnů vyzval. S ohledem na zvláštní povahu rozhodování ve věcech volebních, ve kterých soudy rozhodují v krátkých lhůtách a zásadně bez jednání, tak krajský soud znemožnil stěžovatelce se řízení zúčastnit, neboť její vyjádření by bylo prakticky jediným úkonem ve věci, který mohla

do rozhodnutí soudu stihnout [čl. 38 odst. 2 Listiny požaduje, aby každý, o jehož právech a povinnostech má být v soudním řízení jednáno, měl možnost se tohoto řízení účastnit a vyjádřit se k všem prováděným důkazům, srov. nálezn sp. zn. Pl. ÚS 30/95 ze dne 10. 1. 1996 (N 3/5 SbNU 17; 31/1996 Sb.)]. V této souvislosti nemůže přesvědčit tvrzení krajského soudu, že bylo třeba rozhodnout ve věci již v pátek 7. 11., aby do konce zákonné lhůty mohlo být připraveno písemné vyhotovení rozhodnutí. Příprava konceptu písemného vyhotovení podle dosud shromážděných podkladů pro rozhodnutí totiž může proběhnout i před hlasováním senátu, nikoliv nutně po něm (v tomto ohledu je zřejmé, že současná úprava krátkých lhůt ve volebním soudnictví klade zvýšené nároky na pružnost řízení práce rozhodujícího soudního senátu a příslušné soudní kanceláře).

28. V projednávané věci však Ústavní soud neshledal, s ohledem na okolnosti případu, že by postup krajského soudu v řízení porušil právo stěžovatelky na spravedlivý proces, které by si vyžádalo zrušení napadeného rozhodnutí a provedení nového řízení. Nelze totiž pominout procesní postavení stěžovatelky v řízení před krajským soudem a obsah jejího vyjádření, který soudu zaslala. Jak stěžovatelka uvedla v ústavní stížnosti, chtěla ve svém vyjádření podpořit argumentaci stěžovatele. To plyne i z obsahu vyjádření, které argumentaci návrhu na neplatnost voleb nejen podpořilo, ale v částech též rozšířilo o další důvody, pro které měl soud shledat volby neplatnými. Stěžovatelka však v řízení vystupovala jako odpůrce (srov. § 33 odst. 1 ve spoj. s § 90 odst. 2 soudního řádu správního), sama se nedomáhala prohlášení neplatnosti voleb. V části, v níž vyjádření stěžovatelky č. 2 podporuje návrh stěžovatele č. 1, stěžovatelka blíže rozvedla, proč uvádění dalších informací o povolání považuje za protiprávní, a dále uvedla, že se tohoto jednání dopustila také, čímž byli znevýhodněni ostatní kandidáti (z kandidátní listiny založeného na č. 1. 27 spisu krajského soudu plyne, že dva kandidáti stěžovatelky uvedli nejen své povolání, ale také své působení v TJ Sokol Kuřim). Kromě dalších skutečností tedy stěžovatelka považovala své vlastní jednání ve volbách za důvod, proč by měly být volby prohlášeny za neplatné.

29. Již výše Ústavní soud dospěl k závěru, že krajský soud návrh stěžovatele řádně posoudil, a to včetně argumentace směřující rozsahu uvedených údajů o povolání. Stěžovatelce sice byla upřena možnost ovlivnit vyjádřením k věci úvahy soudu před rozhodnutím, stejné argumenty, které chtěla uplatnit, však krajský soud posoudil na základě návrhu stěžovatele č. 1. Otázky, které stěžovatelka považovala pro posouzení věci za významné, tak v řízení zohledněny byly, byť se tak stalo nepřímo. Krajský soud navíc návrh zamítl, volební výsledek tak zůstal nedotčen. Jakkoliv stěžovatelka sama podporovala prohlášení neplatnosti voleb (a to mimo jiné i na základě vlastního jednání!), odpovídající návrh ke krajskému soudu nepodala. Z toho důvodu soud nemusel vypořádat její argumenty, které neobsahoval návrh stěžovatele č. 1. Postupem krajského soudu tedy nedošlo k situaci, kdy by bylo rozhodnuto v (procesní) neprospěch stěžovatelky, aniž by ta měla možnost výsledek řízení ovlivnit. Proto Ústavní soud dospěl k závěru, že se v této části jedná o návrh nedůvodný.

30. Nad rámec právě uvedeného Ústavní soud podotýká, že krátká dvoudenní lhůta stanovená stěžovatelce č. 2 pro vyjádření byla zjevně podmíněna povahou a stavem přípravy věci. Ze spisu krajského soudu je zřejmé, že soud ve věci postupoval rozumně, bez prodlení a krátkou lhůtu stanovil proto, aby dostal zákonnému požadavku na rozhodnutí do 20 dnů (ke stanovení krátké soudcovské lhůty srov. usnesení sp. zn. I. ÚS 849/15 ze dne 19. 11. 2015, odst. 7, k významu krátkých zákonných lhůt

ve volebním soudnictví srov. usnesení sp. zn. IV. ÚS 2810/14 ze dne 3. 8. 2015). Polemika stěžovatelky s postupem soudu v tom, zda nemohl jednat ještě lépe a rychleji, tak nemá z ústavního hlediska význam. K námitce, že stěžovatelce byla stanovena kratší lhůta než městskému úřadu, lze jen uvést, že i to bylo podmíněno povahou a stavem řízení. Soud se adresu městského úřadu dozvěděl dříve, s ohledem na delší dobu do konce zákonné lhůty mu tedy mohl poskytnout více času pro vyjádření.

V.
Závěr

31. S ohledem na výše uvedené důvody dospěl Ústavní soud k závěru, že rozsudkem Krajského soudu v Brně č. j. 66 A 8/2014-104 nebyla porušena ústavně zaručená práva stěžovatelů na spravedlivý proces a další podle čl. 38 odst. 2 a čl. 36 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod. Ústavní soud proto ústavní stížnost stěžovatele č. 1 odmítl podle § 43 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu jako návrh zjevně neopodstatněný a ústavní stížnost stěžovatelky č. 2 zamítl podle § 82 odst. 1 zákona o Ústavním soudu jako návrh nedůvodný.

Poučení : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 1. února 2016

David Uhlíř v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Jana Drdlová